

32. Jaký vliv měl na Ježíše svatý Jan Křtitel?

Jedna z 54 částých otázek o Ježíši Kristu a církvi, na které odpovídá tým profesorů historie a teologie Navarrské univerzity.

23.07.2023

Postava svatého Jana Křtitele zaujímá v Novém zákoně a zvláště v evangeliích významné místo. Mluví se o ní v nejstarší křesťanské tradici a vtiskla se hluboko do lidové

zbožnosti; svátek jeho narození se s velkou slávou slaví už od nepaměti. V posledních letech je středem pozornosti znalců Nového zákona a počátků křesťanství. Kladou si otázku, co můžeme zjistit o vztahu Jana Křtitele a Ježíše z Nazareta z hlediska historické kritiky.

O Janu Křtiteli pojednávají dva druhy zdrojů, křesťanské a světské. Ke křesťanským patří čtyři kanonická evangelia a gnostické Tomášovo evangelium. Nejdůležitější mimokřesťanský zdroj je od Flavia Josefa, který věnoval velký oddíl své knihy Židovské starožitnosti (18,116-119) mučednické smrti Jana Křtitele z rukou Heroda v pevnosti Machaerus (Perea). Máme-li uvážit případný vliv těchto pramenů, je vhodné se zaměřit na to, co se ví o životě, chování a poselství těchto dvou postav.

1. *Narození a smrt.* Jan Křtitel byl současníkem Ježíše, určitě se narodil krátkou dobu před ním a svůj veřejný život také začal dříve. Pocházel z kněžské třídy (Lk 1), i když nikdy svůj úřad nevykonával, a má se za to, že kvůli chování a setrvávání kněží mimo chrám se stavěl proti tomu, jakým způsobem svůj úřad vykonávají. Čas trávil na poušti v Judsku (Lk 1,80), ale nezdá se, že by měl něco společného se skupinou žijící v Kumránu, protože při plnění zákonných předpisů (halakhot) se nijak radikálně neprojevuje. Ke smrti ho odsoudil Herodes Antipas (Flavius Josephus, Starož. 18,118). Ježíš strávil své dětství v Galileji a byl jím pokřtěn v řece Jordán. Věděl o smrti Křtitele a vždy se o jeho postavě, poselství a prorockém poslání pochvalně vyjadřoval.

2. *Chování.* O jeho životě a chování Josef F. poznamenává, že byl „dobrý

člověk“ a že „k němu přicházelo hodně lidí a s nadšením mu naslouchali“. Evangelisté se vyjadřují konkrétněji a mluví o místě, kde se jeho veřejný život rozvíjel, o Judsku a okolí řeky Jordán, o jeho úloze jako proroka, jak našel Ježíše Nazaretského, skutečného Mesiáše. Ježíš se naopak od svých spoluobčanů vnějškově nijak neodlišoval: neomezoval svá kázání na určité místo, účastnil se společného jídla v rodině, oblékal se přirozeně, plnil všechny zákonné předpisy a docházel pravidelně do chrámu.

3. *Poselství a křest.* Dle Flavia Josefa Jan Křtitel „nabádal židy, aby se cvičili ve ctnostech, byli k sobě spravedliví a vůči Bohu zbožní a později aby přijali křest“. Evangelia dodávají, že jeho poselství bylo o pokání, eschatologické a mesiášské: nabádal k obrácení a učil, že soud Boží je blízko: přijde ten, kdo je

„mocnější než já“, bude křtít v duchu svatém a ohni. Jeho křest byl pro Flavia Josefa „koupel těla“ a znamení čistoty duše skrze spravedlnost. Pro evangelisty to byl „křest obrácení na odpuštění hříchů“ (Mk 1,5). Ježíš neodmítá poselství Křtitele, ale spíše se od něho odděluje (Mk 1,15), aby hlásal království a všeobecnou spásu, a ztotožňuje se s Mesiášem, kterého Jan ohlašoval, a otevíral tak horizont eschatologický. A především, ze svého křtu činí zdroj spásy (Mk 16,16) a bránu k účasti na darech, které udělil učedníkům.

Na závěr můžeme říci, že mezi Janem a Ježíšem bylo mnoho styčných bodů, ale do dnešní doby všechny známé údaje ukazují, že Ježíš z Nazareta starozákonní koncepty Křtitele překonal (obrácení, etický postoj, mesiášská naděje) a představil nekonečný horizont spásy (Boží království, všeobecné vykoupení, konečné zjevení).

54 otázek o Ježíši Kristu a církvi

Santiago Ausín

pdf | dokument generován automaticky
z <https://opusdei.org/cs-cz/article/32-jaky-vliv-mel-na-jezise-svaty-jan-krtitel/>
(22.05.2025)